

ПП 1.2.5. Сільськогосподарське дорадництво

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сільськогосподарське дорадництво» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Магістр» спеціальності «Економіка».

Предметом дисципліни є вивчення відносини, що виникають між дорадчими службами та їх клієнтами, закономірності та тенденції їх розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки:

Тісно пов'язана з дисциплінами «Основи управлінського консультування», «Корпоративне управління», «Методологія та організація наукових досліджень», «Методика викладання у вищій школі», що вивчаються на рівні магістра з економіки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Сільськогосподарське дорадництво» є формування у студента системи знань і навичок з сільськогосподарського дорадництва, підкреслити роль спеціалістів аграрного профілю як консультантів.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Сільськогосподарське дорадництво» є:

- аналіз мотивації дорадчої діяльності;
- визначення методів організації практичної роботи дорадчої служби;
- принципи формування та функціонування дорадчих комітетів та їх роль у різних напрямках роботи дорадчої служби;
- методи навчання дорослих;
- методи освітньої діяльності в системі сільськогосподарського дорадництва;
- організацію та оцінювання консультаційного процесу;
- основні принципи планування та розробки освітніх програм;
- організацію впровадження результатів наукових досліджень та інновацій у виробництво;
- маркетинг дорадчих послуг.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- змісту Закону «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» та інших нормативних документів;
- структуру світових систем служби сільськогосподарського дорадництва;
- роль системи сільськогосподарського дорадництва в Україні та характеристики діючих моделей;
- роль освіти в успішності функціонування системи;
- відмінності між формальними та неформальними освітніми заходами;
- відношення суспільства до змін та місце теорії змін у дорадництві.

вміння:

- спілкуватися з людьми різних соціальних верств;
- визначити потребу фермерів та індивідуальних сільськогосподарських товаровиробників у наданні консультативних послуг;
- складати програми маркетингу освітніх заходів;
- застосувати теорію змін у сільськогосподарському дорадництві;
- проводити ситуативний аналіз;
- планувати формальні та неформальні освітні заходи в рамках служби сільськогосподарського дорадництва;
- організувати роботу з сільськими громадами та громадськими організаціями.

способи мислення:

– теоретичне мислення - це вид мислення, який полягає у пізнанні законів, правил. Воно відображає істотне у явищах, об'єктах, зв'язках між ними на рівні закономірностей і тенденцій;

– абстрактне (словесно-логічне) мислення – відбувається з опорою на поняття, судження, з допомогою логіки, не використовуючи емпіричних даних;

– аналітичне мислення - це вид мислення, який розгорнутий у часі, має чітко виражені етапи, достатньою мірою усвідомлені суб'єктом;

– репродуктивне мислення - це вид мислення, який забезпечує розв'язання задачі, спираючись на відтворення вже відомих людині способів. Нове завдання співвідноситься з уже відомою схемою розв'язання. Незважаючи на це, репродуктивне мислення завжди потребує виявлення певного рівня самостійності.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

– здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив дорадництва та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

– ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики дорадництва, ідейних вчень класиків, фундаментальних постулатів та парадигм, новітніх прогресивних тенденцій розвитку сільськогосподарського дорадництва;

– ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження у сфері сільськогосподарського дорадництва;

– здатність організовувати та проводити управлінські дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;

– здатність застосовувати одержані знання для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

– здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;

– ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх напрямків дорадництва та здатність формувати ефективну сучасну систему.

морально-етичні цінності:

– сформувати уявлення про моральні цінності людини;

– здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;

– формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки дорадників та експерт-дорадників, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;

– розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;

– виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Історія створення та функціонування дорадчих служб.

Моделі дорадчих служб у різних країнах світу. Сільськогосподарське дорадництво Німеччини. Офіційне дорадництва. Недоліки офіційного дорадництва. Дорадництво у сільськогосподарських палатах. Дорадчі кола. Приватне сільськогосподарське дорадництва. Сільськогосподарське дорадництво в США. Канадська модель сільськогосподарського дорадництва. Особливості дорадчих служб в Україні. Післяреволюційний розвиток дорадництва. Сучасний період становлення та розвитку дорадчих служб. Закон та інші нормативні акти, що регулюють дорадчу діяльність. Суб'єкти сільськогосподарської дорадчої діяльності. Сільськогосподарська дорадча служба. Сільськогосподарський дорадник. Основними завданнями дорадчої діяльності.

Тема 2. Мотивація дорадчої діяльності.

Основні філософські засади дорадництва. Принципи дорадництва. Психологічні правила дорадництва. Особистість дорадника. Вимоги до дорадника. Нормальна і ненормальна психологія клієнта. Теорія змін у дорадництві. Основні типи стратегії змін. Функції дорадника як агента змін. Освіта як засіб досягнення мети. Роль людських та матеріальних ресурсів

Тема 3. Напрями діяльності дорадчої служби.

Надання дорадчих послуг органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування та сільським територіальним громадам. Надання дорадчих послуг виробникам сільськогосподарської продукції. Несільськогосподарське підприємництво в сільській місцевості. Робота з сільською молоддю, ініціювання та реалізація молодіжних програм. Розвиток ринкової інфраструктури в сільській місцевості

Тема 4. Організація практичної роботи дорадчої служби.

Організаційна структура дорадчої служби. Статус дорадника та експерта дорадника. Правила та обов'язки суб'єктів дорадчої діяльності. Офісне діловодство.

Тема 5. Принципи формування та функціонування дорадчих комітетів та їх роль у різних напрямках роботи дорадчої служби.

Дорадчі комітети діяльності служби. Поняття про дорадчий комітет. Мета створення та діяльності дорадчих комітетів. Види дорадчих комітетів. Основні принципи раціональної організації роботи комітетів. Обов'язкові елементи діяльності дорадчих комітетів. Організація засідань дорадчих комітетів та їх проведення.

Тема 6. Моніторинг дорадчих послуг.

Ситуаційний аналіз, його суть та місце в дорадчій діяльності. Методи збору даних для аналізу. Використання даних аналізу для здійснення дорадчої діяльності. Моніторинг ефективності реалізації дорадчих послуг.

Тема 7. Навчання дорослих.

Поняття про Андрагогіку. Вчитель дорослих: вимоги, функції, типи та місія. Андрагогічна модель процесу навчання дорослих. Дорадництво як метод навчання дорослих.

Тема 8. Методи освітньої діяльності в системі сільськогосподарського дорадництва.

Поняття про формальну і неформальну освіту. Види неформальної освіти та їх роль у системі дорадництва. Класифікація навчальних методів дорадництва. Індивідуальні методи, їх характеристика, переваги і недоліки. Характеристика, переваги та недоліки групових методів. Характеристика, переваги та недоліки масових методів. Інтерактивні методи навчання: обговорення, дискусії, вивчення випадку, рольова гра, організація та використання фокусних груп. Виставки та їх роль у процесі навчання.

Тема 9. Організація та оцінювання консультативного процесу.

Схема процесу консультування. Місце комунікації в процесі консультування. Види консультування та їх характеристика. Фази консультативного процесу. Етапи консультативного процесу. Особливості підготовки консультативного процесу. Мета та завдання попереднього діагнозу проблеми в консультуванні. Внутрішні та зовнішні джерела інформації в консультуванні. Права та обов'язки дорадника та клієнта, що визначає угода про консультування. Особливості формування попиту на консультативні послуги дорадчих служб в Україні. Особливості зовнішньою і внутрішньою оцінки ефективності роботи дорадчої служби. Вимоги до системи показників оцінки роботи дорадчих служб. Методика оцінки суспільної ефективності роботи дорадчої служби. Оцінка ефективності дорадчої служби з погляду регіонів. Оцінка ефективності дорадчої служби з позиції конкретних клієнтів.

Тема 10. Організація та оцінювання консультативного процесу.

Процес консультування та його види. Етапи процесу консультування. Угода про консультування. Оцінювання ефективності консультування.

Тема 11. Організація впровадження результатів наукових досліджень та інновацій у виробництво.

Роль науки в роботі дорадчої служби. Планування, вибір місця, проведення, оцінювання та підсумок демонстрацій. Проведення дня поля (ферми). Роль дорадника, експерта-дорадника та об'єкта в організації демонстрації. Вивчення і узагальнення передового досвіду. Способи доведення наукової інформації до клієнта.

Тема 12. Маркетинг дорадчих послуг.

Бізнес-планування дорадчої служби. Види дорадчих послуг та визначення їх ціни. Фінансування дорадчої діяльності: джерела, умови тощо.

3. Рекомендована література

1. Галич О.А. Сільськогосподарське дорадництво: [навчальний посібник] / О.А. Галич, О.О. Сосновська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 368 с.
2. Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» №1807-IV від 17 червня 2004 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні: [навчальний посібник] / [Ю. Бакун, М. Безкровний, П. Браунта ін.]; за ред. Р. Шмідта. – Львів, 2003. – 680 с.
4. Словник-довідник з дорадництва: [навчальний посібник] / За заг. ред. Т.П. Кальної-Дубінюк, Р.Я. Корінця. – Львів : НВФ Українські технології 2008. – 208 с.
5. Шмідт Р. Сільськогосподарське дорадництво в Україні : процес становлення і перспективи розвитку : [посібник для сільськогосподарських дорадників] / Р. Шмідт. – Старе поле, 2005. – с.11 – 42.